

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Борис Владимиров Велчев, преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, член на научното жури по защитата на дисертационния труд на Славка Димова Димитрова - Симеонова, докторант в Югозападния университет „Неофит Рилски” на тема „Понятието длъжностно лице в българското наказателно право” /за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по специалност „Наказателно право” от професионално направление 3.6. „Право”/

Славка Димова Димитрова – Симеонова се е дипломирала като юрист през 1999 година в Бургаския свободен университет и допълнително е специализирала международни отношения. В допълнение, г-жа Димитрова е специализирала в университети в Гърция, Чехия, Норвегия и Япония. От 2001 година работи като преподавател по наказателно право в Бургаския свободен университет, като в момента е главен асистент. От 2011 година е докторант по наказателно право в Югозападния университет „Неофит Рилски”. Има публикувани осем статии /две от които в съавторство/ в авторитетни български и чуждестранни издания, които се отнасят до актуални въпроси на българското наказателно право. Участвала е в редица международни проекти и семинари по наказателно право, наказателен процес и изпълнение на наказанието. Членува в Европейското криминологическо общество.

Дисертационният труд е оформен по правилата и е изготвен самостоятелно от автора въз основа на богата литература. В структурно отношение той обхваща увод, пет глави и заключение.

Първата глава е посветена на общата характеристика на понятието „длъжностно лице”. То е анализирано както в исторически аспект, така и в сравнителноправен план. Извършен е преглед на съдържането на това

понятие както в международното право, така и в българското законодателство извън Наказателния кодекс.

Втората глава е посветена на длъжностното лице като субект на престъпление. Анализирани са категориите длъжностни лица и начините за възлагане на техните задължения.

Третата глава разглежда видовете длъжностни лица по чл. 93, т. 1, б. „а” НК. Разгледано е понятието за „учреждение”, като особено място е посветено на учрежденията извън държавната администрация. Направени са редица разграничения между понятието за длъжностно лице по наказателното право от органа на власт и от държавния служител.

В четвъртата глава е разгледано съдържанието на понятието „длъжностно лице” по чл. 93, т.1, б. „б” НК. Анализирани са функциите на съответните категории длъжностни лица в контекста на правно-организационната форма на юридическите лица, в които те упражняват тези функции. Отделен раздел в главата е посветен на лицата, изпълняващи публични функции.

Петата глава разглежда въпросите, свързани с длъжностното лице като субект на престъплението по служба и на подкупа по чл. 301 НК.

Накрая, заключението отразява основните научни изводи на дисертантката по темата, както и предложенията ѝ *de lege ferenda*.

Общото впечатление от дисертационния труд е положително. Избрана е актуална тема, внимателно е проучена съществуващата научна литература по въпроса, добросъвестно и в критичен план е представена относимата съдебна практика. Езикът на дисертантката е много добър, прецизен и е позволил основните изводи да бъдат убедително представени и защитени без излишно многословие. Структурата на дисертационния труд е подходящо подбрана, за да позволи да бъдат открити основните научни тези на авторката. Изложението е аналитично, на моменти с

полемични елементи и се характеризира с доброто аргументиране на защитаваните научни разбирания.

Бих искал да отбележа, че напълно споделям позицията на авторката за съдържащите се в дисертационния труд научни приноси, отразени в представената справка.

Комплексният характер на дисертационния труд е безспорен принос, както като подход на изследване, – не само исторически и сравнителноправен, но и сравнителен в рамките на българското законодателство, така и като заключения от този комплексен анализ.

Изясняването на съдържанието на понятието за „учреждение” и особено на учрежденията, които не упражняват публична власт, е принос. Такъв принос виждам и в проведените разграничения между понятията за длъжностно лице, орган на власт, държавен служител. Приносен характер може да бъде отчетен при анализа на хипотезите на възлагане на задължения на едно длъжностно лице чрез граждански договор и по пълномощие. Критиката на термина „обществени организации” и предложените решения в тази връзка, класификацията на длъжностните лице в публичното и частното право са определено приноси. Подходът за промяна на легалната дефиниция също трябва да бъде отбелязан като обективно подобряващ съдържанието на понятието за длъжностно лице по българското наказателно право.

В допълнение към горното бих посочил и някои други изводи на дисертантката, извън посоченото в справката за приносите.

Основателна и критиката ѝ за размиването на понятия, когато длъжностното лице е пострадало от престъпление и анализът ѝ на правното положение на лекарите и учителите. Следва да бъде подкрепено разбирането ѝ, че качеството на длъжностно лице може да възникне и при определени условия и за лица, наети по граждански договор. Споделям схващането на авторката, че дали едно лице е длъжностно или не следва да

се определи преди всичко от включването му в съответната организационна структура, а не толкова от акта, с който това бива извършено. Важна и необходима за теорията и практиката част от изследването виждам в анализа на хипотезите, при които специфичното длъжностно качество възниква от закон – капитаните на кораби, консулските лица и др. Правилно е предложеното стеснително тълкуване на кръга от лицата извършващи дейност само на материално изпълнение. В тази връзка, правилно е посочено и е убедително защитено, че длъжностни лица са не само тези, които издават правни актове, а и тези, които подготвят издаването на такива актове или ги изпълняват.

Изводите на дисертантката по отношение на длъжностното качество на едноличния търговец трябва да бъдат подкрепени. Друг е въпросът, че тези изводи трябва да намерят място и в предложената промяна на разпоредбата на чл. 93, т. 1 НК. Трябва да бъде подкрепен анализът на дисертантката за обхвата на разпоредбата на чл. 282 НК и предложената от нея идея за допълнение на НК със състави, относими до аналогични прояви в частния сектор.

Към работата могат да се отправят и някои критични бележки. Трудът би спечелил, ако в анализа за това, кои лица не са длъжностни бъдат разгледани не само вещите лица и адвокатите, но и арбитрите. Историческият преглед на българското законодателство в началото на работата ми се струва недостатъчно подробен, особено за периода до приемане на действащия НК. На отделни места в работата има известни вътрешни противоречия. Така например, на стр. 46 първият отделен абзац трудно може еднозначно да бъде свързан с проблема за съучастието с участието на длъжностни лица. Вече посочих липсата на служителите в предприятието на едноличния търговец при направеното предложение *de lege ferenda* в чл. 93, т. 1 НК.

Разбира се, тези бележки по никакъв начин не ме разколебават при общата положителна оценка на дисертационния труд. Работата на дисертантката не само отговаря, но по мое мнение в редица свои части надхвърля изискванията към един успешно защитим дисертационен труд.

Представеният дисертационен труд на гл. ас. Славка Димитрова изцяло задоволява всички изисквания на закона за даване на образователната и научна степен „доктор“, поради което правя предложение до научното жури тази степен да бъде дадена на колегатата Димитрова.

24.02.2014 г.

проф. д-р Борис Велчев